

Motion till riksdagen 2022/23:486

av **Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S)**

Digitaliseringsstöd till bibliotek

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bibliotekens förutsättningar att finansiera utlåning av digitala böcker och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bibliotekslagen betonar bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och den grundläggande roll som de spelar för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Genom att erbjuda personer oavsett bakgrund, kön och klass tillgång till litteratur och media är biblioteken en viktig demokratisk institution.

Men i takt med digitaliseringen ser vi idag hur den traditionella roll som biblioteken har utmanas. Att gå till biblioteket, leta bland hyllorna och låna hem en bok är det vanliga. Den litteraturförmedling som biblioteken erbjuder utmanas istället av ljud- och e-böcker. Enligt Mediavision har antalet svenska hushåll som betalar för prenumeration på en streamingtjänst för ljudböcker passerat 1 miljon.

Biblioteken måste få stöd för att kunna möta behoven från invånarna, långsiktigt och med ett gott utbud. Medan de stora plattformarna lockar till sig fler prenumeranter utgjorde de digitala lånen på folkbiblioteken endast 3 % av utlåningen 2019. En stor anledning till detta är att bibliotekens budgetar inte klarar av att låna ut digitalt. En enda utlånad e- eller ljudbok kan kosta biblioteket mellan 20 och 89 kronor. Biblioteken skulle utsätta sig själva för konkurs om de försökte utmana de stora bokströmningsbolagen. Därför tvingas biblioteken ha strikta låneregler för digitala böcker, med följderna att litteratur blir mindre tillgänglig för gemene man. Det drabbar personer ur lässvaga hushåll allra hårdast.

Och resursfrågan blir också en fråga om att erbjuda aktuella och relevanta böcker. Men på grund av de lokala bibliotekens begränsade resurser erbjuds oftast inte de eftertraktade titlarna.

Den socialdemokratiska regeringen har beslutat om en satsning som kommer att synas under åren 2021, 22 & 23 som kallas ”Stärkta bibliotek”. Satsningen har gett biblioteken möjlighet att ta del av 150 miljoner 2021 samt 75 miljoner 2022 & 2023, vilket i sig är väldigt bra men läser man på Kulturrådets hemsida så skriver de: ”Syftet med det här bidraget är att öka utbudet och tillgängligheten till biblioteksverksamhet i hela landet”, vilket skulle kunna innebära en satsning på digitalisering, men på sidan står även att finna texten: ”Utgångspunkten för satsningarna ska vara de verksamhetsområden och grupper som pekas ut i bibliotekslagen. Barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska är grupper som pekas ut som prioriterade i bibliotekslagen.” Det går säkert att knyta dessa mot det digitala utbudet, men det skulle kanske behöva öronmärkas pengar till just digitalisering, för att säkra en bredd och ett djup på utbudet.

Tittar vi på våra grannländer Norge och Danmark kan vi se att biblioteken har lyckats hänga med i utvecklingen. I Danmark har bibliotekssektorn etablerat och utvecklat en gemensam digital service för alla folkbibliotek i landet. I Norge har Nasjonalbiblioteket varit en aktör med drivkraft när det gäller digitalisering av samlingar men har också haft ett starkt kulturpolitiskt mandat för att utveckla gemensamma utlåningsmodeller för e-böcker och e-ljudböcker.

Det finns lärdomar att dra från våra grannländer och framförallt från danska erfarenheter; den första är en plattform för alla, skapad och styrd av bibliotekssektorn, som också kan utgöra en grund för framtidens nationella digitala bibliotek. Ska biblioteken fortsatt vara relevanta i människors vardag och ha fortsatt betydelse för det demokratiska samhällets utveckling måste vi ge ekonomiska förutsättningar för att kunna möta efterfrågan men också utveckla det digitala bokformatet.

Anna-Belle Strömberg (S)

Peter Hedberg (S)